

Veri, vzgoji in pouku!

SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik XI. □ □ Štev. 11.

Vsebina:

O važnosti šolske vzgoje. (Nadučitelj J. Grad.)	241
Djakovski tečaj. (Poroča katehet A. Čadež.) (Dalje.)	244
Strahopetnost otrok	251
Šolski voditelj. (Piše nadučitelj Ivan Štrukelj.) (Dalje.)	252
Spomini z dunajskega tečaja za pouk slaboumnih. (Učiteljica Anica Lebar. — Dalje.)	255
Zadnji korak	258
Katehetski vestnik:	
Katehetske beležke	260
Učiteljski vestnik	262
Naša zbotovanja	262
Raznoterosti	263
Slovstvo in glasba	264

Slovenski Učitelj

Glasiló slovenskih krščanskih učiteljskih
::: in katehetskíh društev. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XI. V Ljubljani, 15. novembra 1910.

Štev. 11.

O važnosti šolske vzgoje.*

(Predaval pri rodíteljskem sestanku v Košani nadučítelj J. Grad.)

Predragi očetje in matere! Veliko lepega in koristnega smo se že pogovorili pri naših sestankih. Veseli me, da jih je mnogo med vami, ki sem jih videl še pri vsakem shodu, kajti vaše zanimanje za vzgojna vprašanja mi daje poročstvo, da se skrbno brigate za vaš najdražji zaklad, za otroke, in da ste prepričani, da je sreča ali nesreča otrok v vaših rokah; kakor bomo vzgojili mladino, takšna bo tudi prihodnost slovenskega ljudstva. Kako napačno sodijo sedaj nekateri ljudje o srečni bodočnosti svojih otrok! Prepričani so, da je za dosegó zemeljske sreče najboljšé, da, edino sredstvo denar — bogastvo. O, kako se motijo! Ne rečem, da je napačno, celo potrebno je, da skربة starši tudi za posvetno blago, da skušajo svojim otrokom zagotoviti tudi časno srečo. A najlepša dota in najgotovejše premoženje — najkrasnejša oporoka je dobra vzgoja. To je zaklad, ki ne mine, ki ga ne sne rja, ki ga tatovi ne ukradejo in ki ga vaši otroci ne morejo zapraviti.

Skrbimo tedaj vsi in z vsemi močmi, da bo ta zaklad velik — bogat; pazimo, da ne zamudimo najugodnejše prilike za dobro vzgojo, t. j. časa, ko se otroci šolajo in ko stopajo v življenje.

Ker smo se pri prejšnjih sestankih pogovarjali že veliko o domači vzgoji, pomenimo se danes malo o šolski vzgoji.

S šestim letom je otrok goden za šolo. O kako važna, kako pomenljiva se mi zdi prva pot v šolo! Ko sem bil jaz že dosti star za prvi razred, so me oče sami peljali v šolo k zapisovanju. Priporočili so me gospodu učitelju, naj ne varčuje šibe pri meni; po poti domov so pa rekli: „Veš Janko! Važna pot je to, ki jo boš hodil odslej; — glej da bo srečna zate. Če boš priden, lahko postaneš kaj več nego sem jaz, če ne, boš pa revež!“ — Nisem popolnoma raz-

* Za uporabo pri sestankih staršev in učiteljstva.

umel, kaj mislijo oče — a zapomnil sem si njihove besede in v dnu srca imam zapisane še danes.

Ne vem, ali naj pripisujem to, kar sem, svoji pridnosti, a dobro vem, da sta mi v častiti učiteljski stan pripomogla največ volja božja in vneta molitev mojega blagega očeta. In sedaj, dragi poslušalci, sam vpisujem v šolo svoje in vaše otroke, pa se pri tem vedno spominjam svojega prvega vpisovanja v šolo — in vesel in srečen sem pri teh spominih. Le nekaj mi greni to veselje, to srečo — in prav to je vzrok, da sem vam tole pripovedoval iz svojega življenja.

O priliki vpisovanja pride tako malo staršev z otroci v šolo. To se mi prav nič ne dopade. Smili se mi zares tak otrok. Na tako važni poti ga ni spremljal skrbni oče, celo dobra mamica ga je zapustila! Dostikrat je že ta zanikarnost staršev kriva, da potem nekateri otroci ne dobe veselja za šolo. Potrebno je pa tudi, da se učitelj in starši pogovore med seboj o otroku, o njega lastnostih in nepopolnostih takoj izpočetka. Porabiti moramo vsako priliko, da se snidemo tudi pozneje.

Kaj pa delajo vaši otroci v šoli? Učijo se raznih nauk in vednosti, ki jih bodo potrebovali v življenju. Uče se brati, pisati, računati itd. Uče se o lepoti stvarstva, o vzvišenosti človeški, o lepi domovini in o širni zemlji, o hrabrih junakih, učenih možeh itd. Vse to pa presega nauk o Bogu, o božjem veličastvu, o božji popolnosti, o usmiljenju božjem, o neskončni ljubezni božji, o Odrešeniku, o sv. zakramentih in sploh o sveti veri.

A to še ni ves blagodat, ki ga nudi šola vašim otrokom. Vaši otroci se v šoli ne-le poučujejo, ampak tudi vzgojujejo. Kaj bi nam pomagale vse znanosti in vede, ako bi jih prav ne obračali! In kaj bi bil človek brez blagega, plemenitega čutečega srca. Prva in glavna naloga šole je, da vzgoji otroka za poštenega in blagega človeka, in potem šele za razumnega in učenega.

Težka je ta naloga, predragi, silno težka — a je sveta. — Treba je veliko delati in se zatajevati, mnogo bridkega pretrpeti in prav veliko premišljevati, zraven pa skrbeti, da vidijo otroci v učitelju zgled blagega, poštenega in popolnega človeka. Iz tega lahko uvidite, kako nežna je šola, pa tudi kako potrebna. Posebi je umevno, da šola sama ne zadosti vsem zahtevam vzgoje, da jo mora podpirati rodna hiša. Četudi je šola tako potrebna vendar velikokrat slišimo posebno na deželi zabavljanje čez njo, češ: „Čemu toliko šol? Jemljejo nam otroke, ki jih rabimo pri delu, na paši itd. Čemu take stroške s šolo! Saj včasih smo tudi prebili brez nje!“

Da, predragi starši, tudi brez pluga so prebili včasih, ker ga poznali niso, pa brez strojev itd. A sedaj imamo druge čase. Svet napreduje in vsi moramo napredovati z njim — če nečemo, da zastanemo in nas pohodijo drugi. Veste kaj pravi pregovor? „Kdor

zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!“ Če mi nečemo in ne znamo izrabiti tega, kar nam nudi lepa naša domovina, pa bo prišel tujec in bo to storil. Potem ne bo Slovenec več „na svoji zemlji svoj gospod“, ampak hlapec. Da se to ne zgodi, je potrebna šola. Šola da vašim otrokom prve in najpotrebnejše nauke, ki so podlaga nadaljnjemu pouku. Na podlagi šolskega pouka se zamoremo pozneje učiti iz knjig, časopisov, predavanj itd. Kdor se je v šoli pridno učil, ta se potem lahko sam dalje izobrazuje in postane vrl mož ali žena — čeprav ostane pri plugu. Prišli so časi, ko mora kmet več znati, kakor svojedobno sodnik. Tek časa to zahteva in nič ne pomaga; moramo se zateči k šoli in priznati: Šola je neobhodno potrebna in koristna naprava.

„Danes bi dal tisoč kron,“ mi pravi včasih kak mož, „če bi znal brati in pisati!“ Mož vidi potrebo znanja, zato tako govori. Če vi ne znate, niste morebiti sami krivi, a skrbite, da bodo vaši otroci znali. Če ne bodo znali, bodete vi krivi, in Bog ve, če vas ne bodo vaši otroci zaradi tega enkrat hudo obdolžili. Vi morebiti niste imeli prilike hoditi v šolo ali pa niso vaši starši uvideli potrebe dobre šolske vzgoje. A vi to vidite in čutite, zato bi bilo naravnost krivično, če bi odtegovali otroke šoli.

Pa pravi kdo: „E kaj, jaz sem bogat; moji otroci bodo tudi brez šole lahko živeli, toliko jim bom že zapustil!“ — Takega očeta bi opozorili na povest o Juriju in Marku in njunih otrokih, povedali bi mu, naj pomisli, da je posvetno blago minljivo. Če torej ljubite svoje otroke, preskrbite jim blaga, ki ne mine — preskrbite jim dobro vzgojo domačo in šolsko.

Zato pa pošiljajte otroke radi in redno v šolo. Nobeno delo naj vas ne pripravi do tega, da bi obdržali otroke doma. Ne le zato ker vam postava veli, tudi ne iz straha pred kaznijo, ampak zato, ker ljubite svoje otroke jim hočete dobro, zato jih pošiljajte redno v šolo! Ni bolj mučnega za učitelja, nego če otroci neredno obiskujejo šolo. Poln razred otrok vzbudi v učitelju pogum in veselje do dela, prazen pa ga potare in žalosti. Saj on dobro ve, da:

„Ura izgubljena, ne vrne se nobena“.

Čas mladosti hitro mine in otrok, ki si ni pridobil v šoli vsaj najpotrebnejše vzgoje, je izgubil, je zapravil najboljšo doto.

Pa tudi sami se zanimajte za šolo! Vprašajte večkrat, kako se uče vaši otroci, kako se vedejo, če imajo kako slabo navado, le povejte jo učitelju, da jo potem skupno odpravimo. Saj tudi mi vam vedno sporočimo, če naredo otroci kak prestop, ki bi jim utegnil škodovati. S tem bomo napravili tesno vez med šolo in domom. Naš veliki učitelj škof Slomšek je rekel:

„Družina in šola sestrici sta dve,
nobena brez druge hoditi ne sme!“

Tako sem vam dragi starši vsaj nekoliko pojasnil, kako važna in kako potrebna je šolska vzgoja vašim otrokom ter človeškemu rodu sploh — in kako je potrebno, da ne le pri domači, temveč tudi pri šolski vzgoji delujemo skupno.

Podpirajte nas pri vzgoji in pri šolskem delu ker gre tu za blagor vaših otrok. Če te dobro vzgojimo, smo izpolnili glavno in najlepšo nalogo, ki nam jo je dal Bog.

Dobro vzgojeni otroci so blagoslov, slabo vzgojeni pa šiba božja za starše, občino in domovino!

Djakovski tečaj.

Poroča katehet A. Čadež. — (Dalje.)

Prvi dan (5. julija) popoldne.

Kakor že navadno, so bila tudi na djakovskem tečaju najbolj privlačna praktična predavanja. Prvič človeka vleče radovednost, kako orjejo pri katehezi drugi tovariši, drugič pa je zmožen skoraj vsakdo za kakšno grajalno opazko, menimo da vsled tega, ker sodi skoraj vsak katehet, da sam najbolje naredi in da se drugače ne more in ne sme katehizirati nego tako, kakor je on navajen.

Prvi je imel praktično katehezo č. g. G. Golubičić, župnik »u Komletincima«, in sicer o zakramentu pokore v tretjem razredu. Že snov, ki si jo je izbral, kaže, da v izbiri mož ni bil srečen; jasno je bilo takoj, da tako obširen téma ni pripraven za vzorno katehezo, ker ni moč spraviti obilne tvarine v eno učno enoto. Pogrešali smo torej najprej učne enote, pogrešali prave učne metode. Hrvatski katehete so se takorekoč zarili v psihološko metodo, zato je bilo očitno, da bodo ta prvi nastop obsodili in na slabo skritizirali. Ker se je kateheza vsled obilne tvarine zavlekla, so bili poslušalci preveč nervozni in so s klepetanjem motili gospoda kateheta, ki se pa sicer zanje ni nič zmenil ter je v potu svojega obraza izpraševal, razjasnjeval in nadaljeval toliko časa, da je dovršil vse, kar se je namenil povedati. Poslušalci so bili v tem oziru zelo netaktni in so delali gospodu Golubičiću krivico, ker so vpričo otrok takorekoč godrnjali, njega pa motili. Ne vem, če bi se še dobil kak drug katehizator, ki bi imel toli potrežljivosti, kakor Golubičić.

Ako smo objektivni moramo reči: Župnik Golubičić je goreč in vnet katehet; to je bilo razvidno iz vsega nastopa. Z otroci zna ljubko občevati, znal jih je vedno pritegniti, da so sodelovali in pazili na njegova izvajanja. Njegove ljubeznive kretnje so morale imponirati. Dasi so nekateri njegovi tovariši z govorjenjem med katehezo izražali netaktno nevoljo, smo drugi nehote napravili sodbo, da ta mož

v šoli ne more biti brez uspehov. To sodbo je potrdil pozneje dekan msgr. Cepelić, ki je izjavljal — v zasebnem govoru — da ima Golubičić v šoli krasne uspehe. Tu imamo dokaz, da metoda tudi ni vse.

Gotovo pa je, da bi bil tudi tukaj prav dobro uspel, če bi si bil izbral lepo učno enoto in če bi se bil poslužil bolj psihološke metode. Pritrdimo pa, da je uvod bil predolg, da bi bila marsikatera nepotrebna opazka lahko izpadla. Tudi nekaterim ni ugajalo, da so bila povečini vsa vprašanja stavljena vsem otrokom — dečkom in deklicam — skupno ter so tudi skupno odgovarjali. Na vprašanja, ki se jih otroci še niso naučili, ne morejo skupno odgovarjati, razen kaj malega; če pa odgovarjajo, dobi poslušalec vtis, da so že prej znali ali pa da so bili preparirani. — Pogrešek je bil tudi v tem, da se učna knjiga ni nič upotrebljala.

Kritiki niso bili preveč obzirni, zato je predsednik, ki pozna g. Golubičića kot dobrega kateheta, kmalu zaključil debato. — Omeniti je še, da so otroci pri vseh nastopih kazali veliko razumnost, da so dobro in živahno odgovarjali ter govorili čisto hrvaščino. Morajo že imeti skrbnega veroučitelja.

Drugi dan (6. julija).

Kaplan in katehet »u Srijemskim Karlovcima« g. Galović Grga je kot prvi govornik dopoldanskega zborovanja razvijal lepe, nekako nove misli, kako naj katehet skrbno uporabi pri nauku o zakramentu svete pokore obilne vzgojne momente. Svoj referat je naslovil: »Sveti zakrament pokore kao odgojno sredstvo naravno i svrhu naravno«. Omenjal je — ne brez vzroka — kako se pri svetnih predmetih le preveč pozablja na odgojo, vse je omejeno le na pouk. Zato mora veroučitelj tembolj skrbeti, da izrabi za vzgojo volje, srca, značaja zlasti tiste oddelke krščanskega nauka, ki so zato najbolj primerni. Važno vzgojno sredstvo je gotovo nauk o zakramentu svete pokore tudi brez ozira na zakramentalni značaj.

Pokora uči človeka spoznavati samega sebe, kar je prvi pogoj za uspešno odgojo značaja, ker mu veleva izpraševati vest in preiskavati notranjost. Pokora ga uči studiti zlo, ljubiti čednost. Zakrament svete pokore daje duhovniku priliko, da spoznava individualnost posameznega; kot sodnik in zdravnik bo iskal in tudi našel kal dušne bolezni ter bo mogel nasvetovati vselej tudi primerno zdravilo. Za vzgojo individualnosti je zakrament svete pokore najizdatnejše sredstvo.

G. referent je navajal tudi ljubljansko sinodo (1903); v § 2., p. 15 beremo prelepe besede, ki služijo prav v prilog tej razpravi. Naj navedemo par odlomkov: »Sciant animarum pastores, sacramentum poenitentiae optimum esse medium verae educatio-

nis, aptum inprimis ad voluntatem pie excolendam eamque ad omne bonum, non solum flectendam, sed etiam roborandam.

Sacramentum poenitentiae inducit infantem ad meliorem et perfectiorem cognitionem sui ipsius... In confessione vero pastor cum singulis occupatur, qui cordis intima illi aperiunt, ... pravas inclinationes, occasiones et pericula perversionis cognoscit... Accedet gratia Dei specialis...« itd.

V tem zmislu je obdelal svojo nalogo tudi gori imenovani referent, ki je s tem opozoril duhovne vzgojitelje, kje naj zastavijo svoje moči, da izpopolnijo, kar drugi zamude pri vzgoji.

Zelo tehten predmet si je izbral slovenski referent profesor dr. Alfonz Levičnik. V izborni in skrbno sestavljenem poročilu je opozoril predvsem srednješolske veroučitelje, kako velikega pomena je ekshorta za dijaške, kakšna naj bo snov, oblika, kako se je treba zanjo pripravljati.

V šolskih prostorih se res lahko zgodi, da mladina tudi kateheta smatra bolj za učitelja. Ob nedeljski ekshorti pa vidijo, da je katehet nekaj več, pa tudi veroučitelj sam čuti večje dostojanstvo v sebi, nego za mizo v šolski sobi, zato pa tudi njegova beseda v cerkvi veliko več izda.

Srednješolski katehet ima pri izbiri tvarine za cerkvene govore nemalo težav. Prvič se mora vselej zavedati, da ima pred seboj osem razredov. »Vsakemu nekaj,« je lahko reči, a težje izvesti. Vpoštovati mora raznovrstne, vedno se množeče slabe vplive, ki jih je treba odstranjati, njih moč slabiti. Gledišče, časopisje, alkohol, slaba tovarišija, mladostne slabosti dijaške: vse te in druge nevarne vplive mora vesten katehet po potrebi in vrednosti šibati in na spreten način v pravi luči pokazati, da mladina vsled njegove krivde ne bo trpela škode.

Ako se katehet za ekshorte res vestno pripravlja, bo seme božje besede brez dvoma rodilo obilno sadu; morda vselej takoj ne vzkali, pride pa pozneje na dan.

Pomisliti je tudi treba, da je katehet kot ekshortator dolžan varovati čast in ugled svojega duhovskega zvanja. V cerkvi so med dijaki navzoči tudi profesorji, ki po katehetovem govoru sodijo njegovo izobrazbo. Ako veroučitelj skrbno in po možnosti dobro vrši svojo pridigarstvo dolžnost, bodo gotovo tudi svetni profesorji jeli spoštovati i njega i božjo besedo.

Ali naj se ekshorta čita? Stara naredba to sicer dovoljuje, vendar pa ima prosta beseda pridigarjeva brez primere večjo moč in veljavo, nego beseda s papirja. Dobro pa je, da se ekshorta doma spiše, ali pa vsaj skicira, da je pozneje za kontrolo.

Verskih resnic v ekshorti ne kaže toliko dokazovati, to stori šola; ekshorta naj bo nekako dopolnilo, krona katehezi.

G. referent je potem našteval bolj važne tvarine, ki naj jih veroučitelj v nedeljskem nagovoru obdela. Mladino je treba učiti samozatajevanja, večkrat naj se izpregovori beseda o dobri knjigi, o časopisju; Marijin praznik naj ne ostane brez šopka cvetic, ki jih podarimo nebeški Materi; o molitvi, o nedeljski sveti maši, o sv. Rešnjem Telesu, o veri in o življenju po veri, o lepoti čistosti, o bankerotu brezbožne vede, o grešnih zabavah itd.: te in enake stvari je treba modro in previdno obdelati, kajti mlado srce ni koš za papir, da bi metali vsevprek noter, kar bi se človeku zljubilo.

Varovati se je treba šablonskega ponavljanja začetkom govora, še bolj pa ob sklepu. Ako bi se vsak govor končaval z obljubo večnega življenja, ne bi bilo modro, kajti uprav radi tega so nam že očitali nasprotniki sebično etiko. Enako naj se pri dijaških ekshortah preveč ne napoveduje, o čem da bo govor.

Prav pa je, če se uporabljajo citati iz klasikov, aktualne ilustracije, dnevni dogodki. — Če kje, velja pri dijaških ekshortah pravilo: »Je länger die Predigt, desto kürzer der Erfolg.«

Da katehet ne bo preveč ponavljal tvarine, je najbolj prikladno, če si napravi za celo leto ciklus cerkvenih govorov, izvzame naj seveda Marijine praznike, postni čas in kake posebno svečane godove ali praznike. — Govornik je sestavil več takih skupin, ki jih je zvestemu in hvaležnemu poslušalstvu prebral in nasvetoval.

Kot pravilo dijaškim ekshortatorjem je priporočal tri besede, ki vsebujejo silno veliko: »Z b i r a j, m n o ž i, h r a n i !«

Osnutek nosi v srcu cel teden; med tem časom bereš to ali ono, čuješ marsikaj, kar boš lahko uporabil, ena misel izpopolnjuje drugo. Osnutek je kamen, ki ga klešeš čez teden, v zadnji pripravi pa pristaviš še ornamente. Skrben in umen stavbnik najde zmerom dosti novih načrtov in novih okraskov.

Dolgotrajno odobravanje je pričalo, da je g. referent govoril iz srca in do src. Stvar je res važna, navodila in nasveti za ekshorto so res tako času primerni, da je prav želeti, naj bi g. profesor predavanje objavil v celoti. — Tudi predsednik msgr. Cepelić je v obširnem nagovoru hvalil vrline slovenskega referata.

Tretji govornik (6. julija) je bil dobroznani profesor F e r d o H e f f l e r. Stara pesem, v kateri je Heffler mojster, je psihološka metoda, ki jo razlaga pri vsakem tečaju v raznih variantah. Tudi v Djakovem je imel organizator jugoslovanskih katehetov, — kakor ga nazivljajo hrvatski kolegi, — tri referate, ki so bili vsi v najtesnejši zvezi z metodiškim vprašanjem. Prvi referat je naslovil: »K a t e h e z a n i j e e k z e g e z a«. Razvijal je sledeče misli:

Mladina ima več vzgojiteljev. Prva vzgojiteljica je mati. Od nje ne moremo zahtevati posebnih metod, kajti pri materi deluje večinoma ljubezen, srce. Učitelj je pa in mora biti strokovnjak, ki mora

biti metodično izobražen, ki mora poznati tisto metodo, ki je naravi otrokovi in njegovi duši najbližja, najprimernejša, torej najbolj naravna, in to je psihološka metoda. Če metodično poučevanje terjamo že od svetnega učitelja, koliko bolj se mora potruditi za pravo metodo veroučitelj, ki seznanja mladino s prvim in najvažnejšim predmetom: z verskimi resnicami. Tudi duhovniški ugled zahteva, da ne zanemarjamo metodiške vednosti. — Čujemo sicer včasih izgovor: »Že 15, 20 let učim po svoje, kakor sem se privadil od začetka, pa sem otroke še zmerom dobro podučil . . .« Ne moremo zanikati, da je pri katehizaciji največ odvisno od vneme in skrbi katehetove in pa od milosti božje . . . Toda veroučitelju, ki zametuje metodični napredek v katehezi, pa ima začuda povoljne uspehe v šoli, bi rekli: »Koliko bi pa šele dosegel, ako bi se oprijel najboljše metode, koliko manj truda in napora bi imel, s koliko večjim veseljem in z večjo lahkoto bi se otroci učili!«

Največ pomožnih knjig, ki so jih jemali doslej katehetje v roke, je takih, da vsebujejo edino le razlago katekizma; vsled tega se katehetje privadijo analizi, verbalni metodi, ki muči otroka ter mu ne lajša učenja. Taka metoda je za učence višjih šol, za univerze. — Dete pa misli samo na konkretne predmete, in na podlagi teh je treba izvajati abstraktne pojme. Narava otrokova je taka in s tem treba računati osobito pri veronauku. Radi tega obsojajo vsi prvi didaktiki, nemški in drugi, verbalno metodo.

Istina je, da je za marsikoga težko, naenkrat prekiniti s starimi tradicijami, toda korist mladine in katehetov prid to zahteva. — Analiza je za učenjake, ki tolmačijo sveto pismo, ne pa za otroke.

G. govornik je z nekaterimi zgledi dokazoval svoje nauke ter je prejel za gladko, prosto predavanje vsestransko pohvalo.

Zadnjo uro tega dopoldneva je bilo na sporedu še predavanje svetnega učitelja djakovskega M. L a z a r i ć - a. Mož je iz dolgotrajne učiteljske izkušnje navajal, kateri so pglavitni »čimbenici (faktorji, činitelji) u vzgoju,« ki morajo sodelovati, če hočemo, da se vzgoja posreči. Mož je prebral gotovo tudi mnogo tozadevne literature, kajti referat je bil docela popoln in temeljit.

Povdarjal je najprej važnost domače vzgoje, vzgoje v r o d n i h i š i. Kar otrok vidi doma, to posnema, temu se priučí. Delo, govorjenje, obnašanje, življenje staršev je za otroke nazor. Kako težko, nevarno je za otroke, če so starši nevedni, nepoučeni; kako hudo, kjer vlada revščina, še bolj pa kjer gospodarijo alkohol, strasti, kjer pohujšujejo slabi zgledi. — Kjer se roditelja morata pehati dan na dan za skorjo kruha, navadno izginejo ideali, ni govora o vzgoji. Kdor torej želi narodu dobro, mora vse svoje sile posvetiti delu za prosveto med ljudstvom, za prospeh naših družin, kajti kakršna obitelj, tak narod. Naša dolžnost bodi torej, da pridó-

bimo družino za vero in za krščansko življenje, pa da tudi skrbimo po možnosti za srečo v družini, kajti v taki obitelji bode v resnici tudi ljubezen do dece doma.

Drugi činitelj v vzgoji je Cerkev, je šola. Ko otrok nekoliko odraste, ga vzame v oskrbo Cerkev, ki ga pripravlja za čednostno in pa za drugo, neminljivo življenje. Katehetu, ki vzgaja otroka v imenu Cerkve, je in mora biti desna roka svetni učitelj. Učiteljstvo naj ne pozabi modrega reka: »Polna glava (znanosti) brez plemenitega srca nič ne velja.« Šole naj bi dobile ime vzgojevališča, da bi se vsakdo, ki se v šoli ukvarja z otroci, zavedal, da je v prvi vrsti vzgojitelj. Šole brez barve, kakor jih hočejo sedaj posvetnjaki imeti, vodijo v propast.

K vzgoji, dobri ali slabi, mnogo pripomore dandanes tisk, kar je prav umestno obrazložil tudi učitelj Lazarić. Kolikokrat slab tisk, slaba knjiga, brezbožno ali pa brezbarvno časopisje podere in razdrapa skoraj vse, kar je otroku vcepila šola dobrega v srce. Verski indiferentizem, ki se polasča nove generacije, je sad slabega branja. Vsi, ki ljubijo mladino, ki ljubijo svoj narod, naj bi se združili in oprostili mladino nevarnih, strupenih časniških vplivov. Špekulanti, ki potom časopisja in tiska otrujejo mladino, naj bi se zaprli.

Snov, ki jo je obravnaval učitelj, je sicer dokaj znana, vendar je dobro, če se stara pravila vzgoje večkrat obnove in v spomin pokličejo. Mi smo si samo želeli, da bi bili poleg slavonskih učiteljev navzoči tudi naši liberalni kolegi, ki jim je menda prostaški, nepedaškoški list »Učiteljski Tovariš« vodilo, ravnilo in pravec za vzgojo.

6. julija popoldne.

Največ zabave in razvedrila je udeležencem preskrbel dr. Juraj Cenkić, župnik na Kalniku. Imel je katehezo o prvi božji zapovedi za drugi razred. (V resnici so bili zbrani otroci iz vseh štirih razredov.)

Katehizator je hotel pokazati, kako živahen mora biti veroučitelj, kako naj priklene otroke na pouk, da dosledno sodelujejo, kako naj skrbi, da bo kateheza zanimiva in privlačna. Vse to se mu je vrlo posrečilo; vendar pa je bila ob sklepu sodba soglasna: da ga v vsem ne more nihče posnemati, ker je bilo vse nekoliko pretirano, teatralično. Omenjamo samo nekatere posebnosti in čudnosti. Dr. Cenkić je hotel vsako stvar zorno predočiti. Začel je namreč katehezo s pripovedovanjem zgodbe o Nabuhodonozorju in o treh mladeničih v ognjeni peči. Iz zgodbe je izpeljal prav spretno vero, upanje in ljubezen do Boga, kar veva prva božja zapoved. Mladeniči so verovali v pravega Boga in so ga tako ljubili, da so se dali raje žgati, nego da bi malikovali; upali so, da jim bo dobrotljivi Bog povrnil, da bo zanje skrbel. Če bi sebe raje imeli nego Boga, ne bi se dali mučiti itd.

Ko je pripovedoval o povelju Nabuhodonozorjevem, naj vsi padejo na kolena, ko bodo slišali trobentni glas, je poklical iz klopi dečka, ki je moral to stvar nazorno pokazati. Vse kretnje so bile živahne, vse pripovedovanje spremljano z vsestransko gestikulacijo, ki bi je eden izmed nas ne bil zmožen.

Trije mladeniči se niso hoteli Nabuhodonozorjevemu povelju pokoriti; g. katehizator je seveda zopet pokazal, kako so pristopili stražarji in jih prijeli. — Vsak čert ure je napravil odmor ter velel otrokom, naj vstanejo, da so na njegovo poveljevanje nekoliko telovadili. Imenoval je to ravnanje pozneje »pedagoško higijeno«. Enkrat pa je namesto telovadbe ukazal peti. »Otroci vstanite! Znete-li pevati?« jih je nagovoril. »Znamo!« so veselo odgovorili. Domenili so se za tako pesem, ki jo je tudi sam znal, pa je kar začel, otroci pa za njim.

Ko je razložil, kako so trije mladeniči verovali v Boga, vanj upali, kako so ga ljubili, je velel, naj to zapišejo na tablice, seveda vsako posebej. Če so kaj prida zapisali, nismo kontrolirali. Tudi sam je rabil tablo ter zapisal nanjo posamezne kratke stavke, toda šele potem, ko je otrokom narekoval in velel, naj zapišejo.

Iz podanih naukov je razložil, kaj se pravi ljubiti Boga nad vse. Za vse tri izraze ima hrvatski katekizem en izraz »klanjati se«. Trije mladeniči so se klanjali pravemu Bogu. Katekizem ima vprašanje: »Kdaj se Bogu klanjamo?« Bogu se klanjamo, če v Boga verujemo, upamo vanj, če ga nad vse ljubimo.

Ko je vse to izpeljal ter rekel: »Vidite otroci, vse to imate tudi v knjižici,« je viknil eden izmed učencev, še preden je mogel katehet povedati stran, »Evo ga!«, kar je vzbudilo živahno veselost med poslušalci. Lepo je potem sklenil katehezo s tem, da je razložil, kakšno dolžnost imamo tudi mi do Boga, . . . ter je z otroci obudil tri božje čednosti, ko jih je poprej še kratko raztolmačil. Vsa kateheza je trajala eno celo uro, kar je vsekako preveč.

Večina je bila zadovoljna in vesela. Kateheza prav vzorna ravno ni bila, pač pa zanimiva. Kazilo jo je pretiravanje in pa prave enotnosti ni bilo, ker je bilo predavanje preveč razkosano.

Pri diskusiji je skušal zagrebški katehet dr. Gudek zagovarjati eksegezo, češ, da so bili učenjaki, ki niso poznali psihološke metode, pa radi tega njih slava nič ne trpi; dalje da ima dobra eksegeza iste stopnje kot psihološka metoda in drugo. Prodril pa s svojo argumentacijo ni, kajti več slušateljev je na koncu njegovega zagovora vzkliknilo: »Živio Heffler!« (Dalje.)

Strahopetnost otrok.

Otroških boleznih se ne manjka. Mednje prištevamo tudi bojazljivost, ki je tako razširjena med mladino, kakor malokatera. Ta bolezen, bolj slabost pa ni prirojena, temveč pridobljena, je posledica napačne vzgoje. Po naravi otrok ne pozna strahu, spi mirno in nemoteno v temi, na samem. Škrabljanje ali kakšen hipen ropot mu ne vzbuja misli in domišljije na čarovnice in strahove, ker jih ne pozna. Za boječnost vzgaja otroka le njegov okoliš: Stara mati, starši, posebno matere, tete, strici, hlapci in dekle. Ti so povzročitelji bacilov, ki se iz njih porodi slaba navada strahopetnosti. Najnevarnejši čas, v katerem taki bacili najbujneje uspevajo, je čas dolgih zimskih večerov. Roparske, hajduške, in tihotapske pripovedi, čarovniške bajke, zgodbe o duhovih in čarovnicah in kar je še podobnega: Vsa ta krama ima moč, da ustreza otroški zvedavosti, obenem pa pušča v njih srcih neko čuvstvo, ki je nazivljamo bojazljivost. Otrok vidi vsledtega v vsakem temnem kotiču grdo pošast, če gre v temi v vežo, ga obide groza misleč, da steguje ropar roke po njem, vsako prasketanje ga plaši, nedolžna miška je vzrok, da se strese, da mu začne srce hitreje utripati. Še ponoči nima miru; ječanje in stokanje med spanjem izpričuje, da se tresse, da beži pred pošastjo. Takega otroka ne spraviš izlepa, da bi šel v temi sam v zgornjo sobo, ali v klet. Mnogokrat povzroča — vsaj tako se bere — prevelika bojazljivost, zlasti če se venomer nanovo neti in veča, še celo nevarne bolezni in smrt.

Ali se da ta bolezen odpraviti? Veliko bolj pametno in modro je, če zlo začasno preprečimo, kajti odpraviti strahopetljivosti ni lahko, če se je otroka dodobra oprijela. Popolnoma preprečiti bojazljivosti tudi ni lahko. Treba je začeti v zgodnji mladosti, potem pa ravnati zmerom konsekvantno. Odstranjati se mora otrokom vse, kar razburi domišljijo, n. pr. knjige, ki se v njih popisujejo poboji, umori, grozodejstva, čarovništva in druge neverjetosti. Vse to naj se nadomesti z lepimi bajkami in legendami, ki so za vzgojo tako blažilne in koristne. Mnogo neprimernega v tem oziru dobe otroci morda celo iz šolskih knjižnic, ker nekateri vzgojitelji na primerno, vzgojno in blažilno berivo prav malo pazijo.

Zabraniti je treba otrokom, da ne bodo dobili v roke divje ilustriranih časopisov, kjer se popisujejo in slikajo najnovejša grozodejstva, umori, poboji itd. Enako škodljivo vplivajo na mladino v vsakem oziru obiski kinematografov in podobnih predstav, ki bi jih otrokom nikdar ne priporočali razen, če se predstavlja kaj zgodovinskega, krajevnega in sploh vzgojnega.

Največ napak, ki dajéjo strahopetljivosti dosti hrane, napravijo matere, osobito razne postrežnice, pestunje in uslužbenke, ki hočejo utešiti in potolažiti male varovance s tem, da jih plaše s

črnim možem, da kličejo bavbav, da straše z raznimi neprimernimi sredstvi. Take reči naj bi skrbne matere pravočasno prepovedale in preprečile. Če se služkinje že hočejo posluževati takih pomočkov, naj bi rekle otročiču: „Ljubi Bogek se bo kregal, če ne boš priden“, ali kaj podobnega.

Če se opazi, da je otrok bojazljiv, ga je treba polagoma odvaditi. Ukaže se mu, da gre kaj iskat v sosednjo temno sobo, da gre na dvorišče o mraku po drva, da skoči po vodo. Če se ne upa, naj ga oče ali mati spremlja, enkrat, dvakrat, potem pa mora sam izvršiti povelje. Ako greš z otrokom ob cesti, pa se plaši pred črnim štorom, ki se mu vidi liki pošast, pelji ga tja, ter ga prepričaj, kako nespametna in neumna je njegova plašljivost.

Vse to bi nič ne pomagalo, če starši, domači, če sosesčina sama boleha za isto slabostjo. Kdor hoče, da se otroci ne bodo navzeli škodljive bojazni, naj sam daje lep in dober zgled. Kolikokrat mora otrok opazovati, kako se mati strese, če kaj zašumi v temi, otrok je priča, da se mati ali sestra ne upa sama ponoči mimo pokopališča. Če miška prileti iz kotička, tedaj nastane morda šum in vpitje med ženstvom v stanovanju; še celo na stol ali na klop skoči tuintam nežna gospica, kakor bi se ji bilo bogve kaj bati. Vse to pospešuje v otroku nepotreben strah in bojazljivost.

Predvsem pa čuvajmo deco, da si ohrani nedolžno in čisto srce, da se varuje zlobnosti in greha. Poštenim, dobrim in pridnim otrokom lahko vedno zabičavamo, da si jim ničesar ni bati. Slaba vest dela strahove, kdor pa ima dobro vest, mirno spava tudi na samem, se ne trese, četudi treska in grmi okrog njega. „Ein gutes Gewissen ist das beste Ruhekitzen.“

Belan.

Šolski voditelj.

Piše nadučitelj Ivan Štrukelj. — (Dalje.)

Delo in skrb učitelja voditelja koncem meseca oktobra.

Zapisnik II. krajne učiteljske konference.¹

Predsednik I. I. otvori konferenco, imenuje zapisnikarjem tova-rišico I. I. ter pozdravi novodošlo tovarišico I. I., želeč ji obilo uspeha na šoli.

Dnevni red:

Ad. 1. Predsednik omenja, da je o pomanjkljivostih, ki jih je opazil pri hospitiranju bodisi v pedagoškem ali metodičnem oziru, že osebno in posamič obravnaval. Hvalno je pa omenjal vrline, ki jih je našel v nekaterih razredih. — Skoraj povsod

¹ Dnevni red v zadnji številki „Sl. U.“

imajo gg. tovariši dobro disciplino, red in snago. V nekaj razredih so učenci že navajeni, da si takoj uredijo pisalno in drugo orodje, knjige in zvezke, da pozneje ne izgubljajo po nepotrebnem časa. Ker je to velikega vzgojnega pomena, naj se ta navada uvede povsod. V nekaterih razredih imajo tudi papirnate podkladne liste, da se zvezki ne umažejo, kar je posnemanja vredno.

Uradne knjige so splošno v redu in čedno spisane. Neznatne pomanjkljivosti so se naštele.

Predsednik hvalno pripozna, da rabijo gg. tovariši razne pomožne knjige, kar je le odobravati. Priporoča imenoma še nekatere pripomočke, ki jih je moč izposoditi iz domače učiteljske knjižnice. Tudi bi bilo želeli, da učiteljstvo goji medsebojne hospitacije.

- Ad. 2. a) V II. razredu se kadi od peči. Ukrene se takojšnja poprava. V V. razredu je treba pri enem oknu novega zastora.
- b) V nekaterih razredih je popoldne precej hladno. Konferenca sklene, naj šolski voditelj poskrbi, da se bo dovolj kurilo po šolskih sobah.
- c) Splošno je vedenje otrok zadovoljivo, le v par razredih je nekaj postopačev. Kakor hitro se izve, da se kdo potepa, naj se to takoj javi staršem.
- d) Šolski obisk je bil v nižjih razredih dober, v višjih pa vsled spravljanja poljskih pridelkov in napravljanja drv za zimo precej slab.
- Ad. 3. Šolski voditelj priporoča, da se nabavi za šolo ročni zemljevid Evrope. Voditelj izroči knjižničarki troje knjig, in sicer: . . . . ., ter dostavlja, naj jih pazno prečita, da bo mogla pri prihodnji konferenci poročati, kateri starostni stopnji ustreza vsebina posamezne knjige, ter katero učno snov tega ali onega razreda izpopolnjuje.
- Ad. 4. Starši učenca I. I. ne izpolnjujejo svoje vzgojne dolžnosti vkljub temu, da se otrok potepa in da krade. Sklene se, da se šolski vodja obrne na varstveno in skrbstveno sodišče za pomoč.

Dobrepolje, dne . . . . .

I. I., predsednik.

I. I., zapisnikar.

Slede podpisi.

Kaj je storiti učitelju voditelju po II. krajni konferenci?

1. S krajnim šolskim svetom stopi v dogovor glede nakupa nasvetovanih učil in pa radi poprav v razredih. To stori seveda lahko pismeno ali pa ustmeno.

2. Na c. kr. okrajno kot varstveno in skrbstveno sodišče pa naredi tako-le vlogo:

Št. . . . Šolsko vodstvo Dobrepolje, dne . . . . 19 . .

C. kr. okrajnemu varstvenemu in skrbstvenemu sodišču
v I.

I. I., učenec III. razreda tukajšnje šole, je nepopoljšljiv tat in razgrajač. Starši njegovi, ki imajo posestvo v I., ne kažejo vkljub opominom ne volje, ne zmožnosti, da bi imenovanega spravili na boljšo pot; zato je učiteljstvo, zbrano pri lokalni konferenci, soglasno sklenilo, naznaniti zadevo p. n. varstvenemu sodišču.

(Pečat.)

I. I., voditelj.

Ta vloga se pošlje na sodišče potom c. kr. okr. šol. sveta. V nujnih slučajih sme šolski voditelj občevati s skrbstvenim sodiščem tudi direktno, vendar mora o tem obvestiti c. kr. okr. šol. svet.

Voditeljevo delo meseca novembra.

1. Pravočasno skrbi, da se vse potrebno ukrene glede ponavljalne šole, če se šele ta mesec prične.
2. Otrokom se naznani po učiteljstvu, da je Vernih duš dan pouka prost.
3. Do 3. novembra zbere zamude za II. polovico oktobra ter jih izroči krajnemu šolskemu svetu.
4. Skrbi, da začno otroci šolsko knjižnico po previdnosti učiteljstva uporabljati.
5. Ako je na šoli kaka provizorna učna moč, ki dela v jesenskem terminu sposobnostni izpit, naj poskrbi, da bo pravočasno dobil nadomestilo. Način nadomestovanja je sporočiti c. kr. okr. šol. svetu.
6. Opozori učiteljstvo na razredenje za I. četrletje ter jim pravočasno razdeli tiskovine (šolska naznanila).
7. Pregleduje pismene izdelke po vseh razredih.
8. Od 15. do 18. novembra skrbi, da se spišejo zaznamki zamud.
9. Pravočasno se dogovori z župnim uradom glede praznovanja godu † cesarice Elizabete.
10. Ob ugodni priliki proti koncu meseca se skliče III. redna konferenca in sestavi za isto dnevni red. N. pr.

1. Naloge in vaje, ki so se do sedaj pisale v tekočem šolskem letu. Poroča šolski voditelj.

2. Poročilo razrednikov o učnem stanju posameznih razredov.

3. Razredba vedenja za I. četrletje.
4. Varstvo otrok v zmislu § 216. š. i. u. r.
5. Nasveti, ki jih je treba voditelju naznaniti pred konferenco.
6. Slučajnosti.

V začetku decembra zaključimo I. četrletje.

Šolska naznanila se razdele določenega dne zadnjo uro. Otroke treba opozoriti, kje naj se starši podpišejo, pa tudi na to, da naj preberó besedilo, ki ga ima šolsko naznanilo na zadnji strani.

V šolsko kroniko vpiši:

1. Nadzorovanje, če je morda že bilo.
2. Dopuste posameznih učnih moči.
3. God in praznovanje † cesarice Elizabete.
4. Konec I. četrletja.
5. Splošen napredek v I. četrletju.
6. Vremenske izpremembe, itd.

(Dalje.)

Spomini z dunajskega tečaja za pouk slaboumnih.

Učiteljica Anica Lebar. — (Dalje.)

14. junija.

Četrty deklinški razred. Spisje „Die grüne Stadt“, po sobotnem berilu. Tudi pri spisju so učenke ločene v več skupin. Najslabše so berilo prepisovale, nekoliko boljše so sestavljale nalogo po vprašanjih, ki jih je učiteljica napisala na tablo. Najboljše pa (kake štiri) so sestavljale spis s pomočjo učiteljice kakor na naših šolah. Ker je bilo pri spisu treba skozinskoz pomagati, je bila ura komaj dovolj dolga.

Tretji razred. II. Fröbeljeva kocka. Postavljanje hišic iz kock in ploščic. V taktu je nastala lična hišica z vrati in dvema oknoma. Nato so se učili koračno pesem veselega črevljarja, ki poje pri delu. Hišica, ki so jo pravkar postavili je služila kot ponazorilo. Učiteljica je povedala povest o črevljarju, ki naj bi bival v tej hišici, zapela pesemco, ki jo črevljar poje in končno deklamovala kitico nove pesmice. Treba je bilo memorirati, kar je slaboumnim vselej težavno. To pot je šlo še precej hitro, saj je bila pesmica čisto kratka. Učiteljica je zapela pesem. Večina glav se je dvignila z veselim nasmehom; saj je vobče znano, da imajo slaboumni dostikrat izredno veselje za petje in godbo. Nismo pričakovali, da bodo glasovi bogve kako lepi in čisti; tudi je bilo treba precejšnje vaje, da se je posrečilo združiti glasove k skupnemu petju.

Zadnje predavanje dr. Rabimanna. V zadnji uri je gosp. dr. nekako ponazoril prejšnja svoja predavanja. — Označil je razvoj normalnega otroka od rojstva pa dotlej, ko začne samostojno delovati. Za vsak stadij zaostalega duševnega in telesnega razvoja pa je pokazal zastopnika. Otrok s petimi leti ne zna govoriti, ne more hoditi, skrbeti morajo zanj kot za enoletnega. Tip mladostnega samomorilca, o katerem je govoril že prejšnjo uro, je pokazal še enkrat. Mirno, skoro apatično, popolno vdan v svojo usodo, je sedel devetletni deček. Ko je predavatelj končal pripovedovanje, tihoče se njega, je vzdihnil: „So war's!“ Trinajstleten deček, ki je bil tudi navzoč, je prišel sam na policijo in prosil, naj ga oddado na psihiatriški oddelek v splošni bolnišnici. Izpraševali so ga, kako pride do tega. Deček jim je pripovedoval, da sta z materjo živela v največji revščini. Nekega dne mu je dala bolehna mati kos platna, ki ga je imela izza boljših časov, naj ga nese v zastavljavnico. Tam je dobil denar, kupil si je potem vstopnico v dvorno opero ter si tudi v kavarni privoščil „nen Schwarzen.“ Pozno se je vrnil domov, od denarja je prinesel le mal ostanek. Mati ga je okregala ter mu rekla, da je neumen. Po tej opazki se je koj napotil k policiji, ki ga je res oddala na opazovalnico. Spoznali so, da mu le od časa do časa zatemni um in kot takega ga ne morejo imeti v bolnišnici. Ločili so ga od matere in izročili sodnijskemu nadzorstvu.

Devetnajstleten fant je v pijanosti napadel mater s kolom. Kmalu po izstopu iz šole, je postal hud alkoholist. Ker se je čimdalje bolj vdajal pitju in mati ni bila več varna pred njim, so ga spravili na varno. Od časa do časa je docela besen. Ta dan pa je bil miren in je na vprašanja odgovarjal, kakor sledi: Kaj ste? — Delavec. Kaj ste hoteli biti? — Mesar. Zakaj niste postali? — Ker sem bil slaboumen, a zdaj sem čisto pameten. Ker ste čisto pametni, boste vedeli kaj povedati. Koliko stane 1 kg mesa? — 80 vin. Koliko prebivalcev šteje Dunaj? — Zelo veliko. Koliko približno? — 36 milijonov. Kako velik je Dunaj? — Velikanski (riesengroß). Kam greste ob nedeljah? — V Prater. Kje stanujete? — V Hütteldorfu. Kako daleč je iz Hütteldorfa v Prater? — Pet ur. Kakšen razloček je med dnevom in nočjo? — Ponoči gremo spat itd. —

Fant je dovršil pet razredov na Dunaju, a iz njegovih odgovorov smo razvideli, da mu od tega, kar se je učil, ni ostalo ničesar v glavi. Izkušali so ga odvaditi alkohola ter upali, da se mu tedaj zopet razjasni um, a posrečilo se jim je le začasno. Dokler ne pije, je dobro, ko pa se iznova vda alkoholu, se mu poslabša tudi duševno stanje in to zmerom huje.

Videli smo tudi šestnajstletno deklico, ki je od rojstva sem hroma. Dva strežaja sta jo pripeljala, bolje prinesla v dvorano. Nog ni premikala; ko sta jo postavila na tla, so se ji noge zvile,

kot da so popolnoma mehke, brez kosti. Strežnika sta jo opirala. Roke so visele kot ne bi bile njene; samo glava se je sukala. Gledala je po dvorani, a izraz po obrazu je bil tak, kakor da bi prosila, naj jo puste v miru. Govoriti ne zna, ne sliši ne, hoditi ne more, rok ne more rabiti, samo oči so ji ostale. Da bi bilo vsaj duševno življenje bolj tolažljivo! A tudi to je ostalo na jako nizki stopnji in morda je ravno to še najbolje; kajti pri polnem razumu, bi bilo življenje v tako bednem stanju naravnost neznosno.

Posebno vrsto slaboumja, kretinizem, izvajajo medicinci od obolele ali hirajoče žleze ščitulje (die Schilddrüse, glandula thyroidea.) na vratu. Ni še dognano delovanje te žleze. Domnevajo pa, da se v nji tvarja nekak protistrup za gotove snovi, ki se nabirajo v človeškem telesu in zastrupljivo delujejo na živčevje. Kakor hitro torej preneha delovanje žleze ščitulje, kar se zgodi, če se razširi v gožo ali odstrani z operacijo, se pokaže poguben učinek imenovanih snovi na živčevje.

Pokazalo se je, da po oboleli žlezi začne hirati delovanje možganov. Iskali so pomoči ter jeli zdraviti obolelo žlezo in učinek je bil presenetljiv; z zdravljenjem žleze ščitulje, se jeboljšal tudi duševni razvoj.

Videli smo desetletno deklico, ki je bila v zgodnji mladosti zdrava in popolnoma normalna. Začela pa se ji je razvijati goža in dekletce je jelo pešati telesno in duševno. Zdravljenje se je dobro obneslo. Zdaj poizkušajo tudi z drugimi enako obolelimi ter upajo, da se je na ta način našla nova pomoč najrevnejšim izmed revnih.

V slovo nam je predavatelj polagal na srce, naj seznanimo osobito starše z vzroki slaboumja, ker izkušnja uči, da se pogostoma otroci pokore za grehe staršev.

15. junija.

Veronauk v četrtem razredu. Pouk verskih resnic na pomožni šoli je sila težaven. Razumevanja, kakršnega smo vajeni v naših šolah, tu ni. Veroučitelj se trudi, da bi otrokom vzbudil vsaj versko čuvstvo.

Pravi veronauk se prične šele v tretjem šolskem letu. V prvem in drugem šolskem letu se otroci seznanijo z njim prikladnimi sveto-pisemskimi zgodbami ter se po možnosti priučijo šolskih molitvic. V tretjem šolskem letu se otroci seznanijo z najpotrebnejšimi resnicami iz krščanskega nauka, skupno obiščejo večkrat tudi cerkev. V cerkvi se jim pove, da tu biva Bog, naj se zato lepo obnašajo. Porabi se vsaka prilika, da otroci spoznavajo Boga in božje lastnosti, zlasti božjo ljubezen in dobrotljivost ter se na ta način uvajajo k pripravljavanju na sv. zakramente, ki jih po možnosti prejmejo četrto šolsko leto.

Ob naši prisotnosti so se učili samo četrto božjo zapoved. Na podlagi kratkih, lahko umljivih povesti je veroučitelj razložil spoštovanje, ljubezen in pokorščino, ki so jo otroci dolžni svojim staršem. Končno je povedal, da je tudi Bog to zapovedal, da imate otroke rad, ki tako store.

K trem že znanim zapovedim je pridejal še četrto in otroci so jo memorirali z že znanimi vred.

Risanje. Tretji razred. Na dve krajši navpik stoječi palčici so položili daljšo palčico, med krajši dve kratko palčico, vzporedno z daljšo in imeli so model mize. To enostavno mizico so nato risali v zvezke s pikami. Pri prostem risanju se uporabljajo predmeti iz nazornega nauka in strokovnega okoliša. Kako raznovrstno rišejo otroci eninisti predmet, smo opazili, pregledovaje stare risbe. Vsak si je poklical enega učenca ter mu narekoval, kaj naj riše. Opazili smo, da rišejo to najslabše, kar jim je najbliže. Stvari pa, ki jih vidijo redkokdaj, so narisali primeroma dobro. Sploh pa zanimanje za risanje ni tako tuje kot smo mislili.

Slikanje ni vpeljano, razen pri takih, ki kažejo večjo nardarjenost. — Opazili smo, da radirke sploh ne poznajo, kajti stvar, ki jo narišejo, je menda toliko popolna, da je s popravilanjem ne bi izboljšali, pač pa pokvarili. Spomin ohranja sliko predmeta, ki naj ga otroci rišejo, tako malo časa, da bi med radiranjem že pozabili prvotno njegovo obliko.

Učitelj uporablja risanje kot pomožno sredstvo pri raznih, da ne rečem pri vseh predmetih. Mnogokrat otrokom ni jasno učiteljevo pripovedovanje; v tem slučaju mu enostavna skica kaj dobro služi. Ponajveč uporabljajo v ponazorilo raznih dejanj takozvanega „Strichmann-a“. Možicelj sestoji iz sedmih črt: ena za gornji del telesa, dve za roki in štiri za nogi; teh sedem črt v raznih legah zelo dobro predočuje premikanje delujočih oseb.

Zadnji korak.

Zastopnice »Slomškove zveze« v Ljubljani in v ljubljanski okolici so poslale te dni sledečo izjavo, oziroma prošnjo vodstvu »Slovenske Ljudske Stranke«:

Kdor ima količkaj čuta za dostojnost in količkaj treznega preudarka, mora priznati, da so se tisti člani učiteljstva, ki so za časa zadnje državnozbornske volitve v Beli krajini počenjali vse obsodbe vredne budalosti zoper S. L. S. — ne samo žalostno zaleteli, ampak so, žal, pljuvali v lastno skledo. Ni čuda, če je zastopnikom slovenskega ljudstva pošla vsa potrpežljivost, če so se zgražali nad onimi zaslepljenci, ki so, pozabivši na vzvišenost svojega zvanja, pa tudi

na bedo mnogih svojih tovarišev in vseh učiteljic, predrzno nastopali zoper poslance slovenskega ljudstva in sploh S. L. S.

Pošteni učitelji in zlasti žensko učiteljstvo obsoja bedasto in frivolno početje omenjenih naših škodljivcev.

Kljub temu pa se nam zdi izjava, ki jo je iz krogov poslancev S. L. S. prinesel »Slovenec« dne 22. oktobra t. l., ki pravi, »da spričo razpoloženja v našem ljudstvu danes ni mogoče misliti na izboljšanje učiteljskega gmočnega položaja« — kruta, ostra in žaljiva, — žaljiva osobito za tisti del učiteljstva, ki že od nekdanj čuti s S. L. S., z njo trpi, z njo deluje, pa že **šesto** leto čaka zastonj, da bi se mu prisodila vsaj draginjska doklada.

Priznamo, da je omenjena izjava za poslance upravičena, za nas je pa v njej le huda in nezaslužena kazen, kajti posamezniki, ki so pri rvanju zoper S. L. S. najbolj udeleženi, so tisti možje, ki se jim je pred šestimi leti odmerila precejšnja draginjska doklada; oni pa, ki so nedolžni, ki že šesto leto po krivici trpe — in to so predvsem učiteljice — naj bi bili še naprej kaznovani?!

Naj se pomisli, da zlasti velika armada krščansko mislečih in krščansko živečih učiteljic, ki so obenem članice »Slomškove zveze«, požrtvovalno deluje na šolskem polju, kar izpričujejo priznanice šolskih oblasti, in da se trudijo po možnosti tudi izvan šole za izobrazbo in napredek slovenske mladeži.

Naj se pomisli, da v Ljubljani in v ljubljanski okolici čutijo breme neznosne draginje osobito učiteljice, ki nimajo nikakih postranskih zaslužkov, kakor n. pr. učitelji, ki si kolikortoliko opomorejo z nagrado za poučevanje na obrtno-nadaljevalnih šolah.

Naj se tudi pomisli, da je bilo pred šestimi leti, ko so poslanci neenakomerno nagradili samo en del učiteljstva, neprimerno več učiteljev-protivnikov S. L. S., ki zdaj nekateri izmed njih kažejo hvaležnost na ta način, da hočejo s svojim sovraštvom do S. L. S. še naprej odjedati kosček namečka ostalim učiteljem in pa poštemu ženskemu učiteljstvu. — Ako se je takrat vpoštevala sila, naj se še zdaj ozira na nujne potrebe tistih, ki živimo s S. L. S. in ki bi nas nezaslužena kazen globoko potrla, da, naravnost uničila!

Pomisli naj se tudi, da se je delna draginjska doklada dovolila pod imenom provizorij, ki pa že traja šesto leto; pomisli naj se, da so že vse dežele, tudi revnejše od Kranjske, storile svojo dolžnost do učiteljstva.

Mi zaenkrat ne prosimo drugega kot: Naj se zravna nagrada učiteljstva pravično in po delu! Dovolj naj se nam vsaj draginjska doklada, kajti »res bi bilo žalostno za kranjsko deželo, če bi zavoljo par ljudi moral trpeti ves učiteljski stan«. (»Slovenec« 22. oktobra 1910.) Slede podpisi.

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetske beležke.

Odbor katehetskega društva, je v seji dne 2. novembra, dovolil upravi »Kat. tiskarne« v znak hvaležnosti za uporabo zborovalne dvorane in razsvetljave 50 K. Sklenilo se je pa tudi povprašati, kaj je s potrjeno, a še ne oživotvorjeno podružnico katehetskega društva v goriški nadškofiji.

Ustanovnik »Društva slovenskih katehetov«, je postal veroučitelj A. Čadež. Vseh ustanovnih članov je točasno 17.

Peto katehetsko mesto v Ljubljani je podeljeno č. g. Ignaciju Zaplotnik, mestnemu kaplanu v Kranju. — Prošnjo, da bi se sistemizirala posebna katehetska služba na Vrhniki, je deželni šolski svet odklonil.

»**O ekshortama.**« O predavanju prof. dr. Levičnika v Djakovem (»Ekshorte pri srednješolski mladini«), piše »Vrhbosna« v št. 17. t. I. sledeče:

»Sa puno smo koristi slušali predavanje dra. Levičnika »O ekshortama«. Predavač nije naglasivao samo potrebu propovijedanja gjacima, znajući, da je o tome svatko uvjeren, nego je pokazao, što nam je mnogima trebalo, i to načini, kako će se gjacima propovijedati, da bude uspjeha od eksorte. Njegova će radnja izići u »Slov. Učitelju«, pa neka je preporučeno svakom vjeroučitelju, da to predavanje zdušno pročita.«

Bodoči katehetski tečaj. V Djakovem smo sklenili, da priredimo 5. naš tečaj v Sarajevem; prevzviš. nadškof dr. Stadler sam nas je brzojavno pozval, da se snidemo v bodoči počitniški dobi v središču Bosne, kar so udeležniki z veseljem pozdravili. To namero odobrava tudi »Vrhbosna« št. 17, ki navaja in priporoča gg. katehetom nekatere nasvete, oziroma tvarine, ki naj bi se obravnavale. Ozir obsega tečaja samega pa »Vrhbosna« poudarja načelo, naj ne bo predolg ter naj se ne raztegne čez tri dni. »Po općenitom uvjerenju učesnikâ dosta bi bilo,

da tečaj traje tri dana sa dva zanimljiva predavanja dopodne i jednim praktičnim pred djecom popodne.«

Tvarina predavanj naj bi bila aktualna, v resnici praktična, pa manj stereotipna.

Poročevalec »Vrhbosne« želi, da bi se čula n. pr. stvarna razprava o seksualni pedagogiji, da bi se v kratkih sestavkih pobijali razni sovražni napadi na verstvo v šoli in dr.

»Da je predmet zanimiv, da se kratko obdela, je potrebno že radi tega, ker udeleženci navadno pridejo od daleč, pa jim je mučno sedeti pri mrtvih, praznih in dolgotrajnih razpravah. Potrebno je tudi, da se med spored uvrsti kaj razvedrilnega, izlet v okolico, v nepoznane kraje. Bosna in Sarajevo bosta nudila v tem oziru dosti prilike. »Dulce cum utili!«

Uredništvo »Vrhbosne« je k član-ku z zgorajšnjo vsebino pripisalo tale dostavek: »Samo na jedno upozorujemo našu braću katehete. Naš preuzv. nadbiskup pozvao je gg. katehete do godine u Sarajevo, ali mjesec dana iza poziva što se u Sarajevu i u saboru našem dogodi? Ugrožena je egzistencija našem sjemeništu, dosljedno i našim čestitim i učenim profesorima isusovcima, pokret proti nadb. Stadleru, svjetovnomu kleru i isusovcima uprav razdire katoličko srce našega naroda. U ovakim prilikama nije katehetama za sada moguće misliti o tečaju katehetskom u Sarajevu.«

Sodimo, da ta stvar ni s tečajem v taki stiki, da bi se naš sklep ne mogel izvršiti. Pravkar smo brali, da je ob- stoj semenišću v Sarajevem zagotovljen, ker je cesar sam ukazal, naj sabor skrbi za običajno podporo. Sicer bi pa tudi bilo žalostno, ako bi malo nesoglasje oviralo razvoj kateheze na jugu. Katehetska vnema, katera naj prepoji tudi veroučitelje v Bosni, naj združi vse dobromisleče svećenike,

da pozabijo, kar razdvaja in da se složijo po receptu: In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas!

Mi smo sklenili, da pridemo, pri tem naj ostane!

Podrobne učne načrte izdelujejo katehetje tudi po drugih škofijah, celotnega in izvršenega pa nimajo še nikjer, niti v dunajski škofiji ne. V budjejeviški škofiji bodo poizkusili tekom letošnjega šolskega leta sestaviti načrt še-le za prvo šolsko leto. V tem oziru je menda ljubljanska škofija prva, da se ponaša s podrobnim učnim načrtom za vse kategorije ljudskih šol. (Naroča se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. Cena 80 v.)

O prvem sv. obhajilu je dunajsko katehetsko društvo, z ozirom na posvetovanja po dekanijskih konferencah, ki so bila ukazana za mesec oktober, predložilo sledeča navodila:

1. Dekret o prvem sv. obhajilu se ozira — kakor se zdi — na dejstva, ki jih pri nas na Nižje Avstrijskem ni.

Razni »abususi«, ki jih hoče dekret odpraviti, se pri nas niso udomačili. (Mi skrbimo, da gredo otroci večkrat na leto, ne samo posamič, ampak skupno k sv. obhajilu; nikdar ni pri nas veljalo 14. leto kot norma za prvo sv. obhajilo; navada, ki je pri nas vpeljana, ustreza že itak v mnogih točkah zahtevam novega dekreta.)

2. Težave, ki ovirajo, da bi se mogel dekret v polni meri uveljaviti pri nas, so sledeče:

a) Pri nas otroci s sedmim letom odločno še nimajo tiste duševne zrelosti, ki jo utegnejo imeti italijanski otroci te starosti.

b) Pri nas je svečanost prvega sv. obhajila tako povišana in bodrilna ter za staro in mlado tako vplivna, da naj bi se za nobeno ceno ne opustila, kar bi pa bilo neizogibno, če bi se dovoljevalo sv. obhajilo že otrokom z zelo pičlo dogmatično in ascetično pripravo.

c) Da bi otroci prejeli sv. obhajilo kolikor kolikor **p o b o ž n o**, skoraj ni možno drugače, nego da znajo že nekoliko rabiti molitveno knjižico; o

tem pa ni govora pred tretjim ali četrtem šolskim letom.

d) Prav sedaj, ko se vsestransko vprizarja gonja zoper verske vaje, se zdi, da ni oportunno uvesti tako dalekosežno izpremembo.

e) Po mnogih krajih, brezdvomno pa na Dunaju, bi bilo naravnost nemožno, izvršiti pošteno toliko dela, ki bo narastlo vsled zgodnjih otroških izpovedi. Kvantiteta bi kvaliteti gotovo mnogo škodovala.

f) Tudi niso izključene težave in zapreke, ki jih bodo delale šolske in državne oblasti.

3. Kot najvišja mera novosti bi se za naše razmere mogla sprejeti:

Prva izpoved v 3., prvo sv. obhajilo v 4. šolskem letu.

Nagrada veroučiteljem — pa ne našim. V zgornjeavstrijskem deželnem zboru je bil stavljen predlog za uredbo remuneracije ljudskošolskih veroučiteljev. Načrt nove naredbe določa, da je vsak veroučitelj, ki deluje obenem v dušnem pastirstvu, primoran poučevati krščanski nauk po pet ur na teden brez nagrade, za vse druge ure pa dobi primerno odškodnino. Kakor pri nas, se je doslej tudi na Zgornjem Avstrijskem dostikrat pripetilo, da je poučeval katehet na dveh ali treh dvo- ali trirazrednicah, ne da bi dobil za ta trud vinar nagrade, razen morda neko malenkost za dolgo pot. Druga pomanjkljivost je bila, — kakor je tudi pri nas — da se za vzporednice na prvih treh razredih ljudskih šol ni dovoljevala nikaka nagrada. — Upravičeno se zahteva tudi pri nas že dolgo časa, da se ta nedostatek odpravi. Žal, da so bili nekateri gospodje-zastopniki doslej gluhi za take glasove!

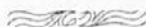
Dunajsko katehetsko društvo ima skupno 777 članov; od teh jih je samo na Dunaju 253, v dunajski škofiji (zunaj Dunaja) 378, v škofiji St. Pölten pa 146. Izmed duhovnikov sploh so na Dunaju domalega vsi člani kat. društva, izvan Dunaja pripada društvu mala večina, v škofiji St. Pölten pa samo manjšina.

UČITELJSKI VESTNIK.

Učiteljske izpremembe. Imenovani so p. n. gg., oziroma gospodične: Viktor Porubsky za Staro cerkev, Jos. Kosec za Honjek, Elza Lušin na nemški dekliški osemrazrednici v Ljubljani, Leopoldina Piano za Senožeče, Katarina Šašelj za Jugorje, Jožefa Majde za Križe pri Tržiču, Leopoldina Garbas za Velike Lašče, Marija Sodnik za Bevke. — Prestavljen je gosp. Iv. Blaganje s soprogo učiteljico z Vač na Dole pri Litiji.

Šolstvo na Kranjskem. Zadnji »Hauptbericht über den Zustand des

Volksschulwesens in Krain am Schlusse des Kalenderjahres 1909« izkazuje, da imamo na Kranjskem 408 javnih ljud. šol, med njimi jih je 29 samo za silo. Skupno število vseh razredov, vzporednic, ekspozitur in oddelkov za oddaljene otroke znaša 990. Po jeziku so vse šole slovenske razen 31; na osmerih zavodih je pouk utrakvističen. L. 1909. se je otvorilo 13 novih ljudskih šol in 57 novih razredov, oziroma vzporednic. — Privatne ljudske šole v navedenih številih niso vštete.

Naša zborovanja.

Osrednji odbor »Slomškove zveze« se je v seji dne 2. novembra posvetoval o delovnem programu podružnic in centrale za tekoče šolsko leto. Sklenilo se je, za bodoče voliti dva podpredsednika, bivajoča v Ljubljani, ker se drugače lahko zgodi, da je odbor nesklepčen, dasi so navzoči vsi drugi odborniki, kakor se je n. pr. to pot zgodilo. Zadnji odborovi sklepi so torej imeli le posvetovalni značaj. Odobril se je soglasno nasvet, da si Zveza zagotovi lastno društveno sobo, oziroma lokal, kjer bo ne samo osrednja pisarna, ampak tudi knjižnica, čitalnica in sploh zborovalnica in shajališče naših učiteljskih somišljenikov. — Tajniki podružnic se naprosijo, naj poskrbe, da bodo z novim letom naročili krajni šolski sveti »Sl. Učitelja«.

Ljubljanska podružnica »Slomškove zveze«, je imela mesečno zborovanje dne 27. oktobra. Predsednik, vodja Jeglič, je v pozdravnih besedah izražal veselje, da nas je vedno več; izprosil si je dovoljenje, da sme pozdraviti brzojavnim potom odsotnega tovariša nadzornika Simona.

Tovariš V. Mihelič je nato predaval o zgodovini lepopisja in o razvoju

raznih metod. Zgodovinskemu delu je priklopi navodilo za pouk lepopisja v današnji ljudski šoli. Pokazal je nekatere osnovne vaje ter zveze posameznih črk, ki se z njimi zagotovi ročnost pri pisavi. — G. predavatelj bo svoj referat še nadaljeval.

Kamnik. Naša podružnica je imela sestanek dne 4. oktobra v Radomljah. Zborovanje je spretno vodil nadučitelj J. Slapšak. Predavala je gđč. Angela Trošt »O lepopisnih vajah« in učitelj g. I. Kuhar o »Ludoviku Gaju«. — Zborovalci so sklenili, da bo 10. novembra hospitacija v ponavljavni šoli v Mekinjah. Pri prihodnjem sestanku, ki bo dne 19. t. m., bo imela referat gđč. A. Trošt in sicer »O početnem risanju«. G. Merkun bo poročal o potovanju v Jeruzalem.

Vrhnika. Vrhnisko - logaška podružnica »Slomškove zveze« je imela dne 4. oktobra t. l. v Dol. Logatcu v »Društvenem domu« svoje zborovanje. Današnjim razmeram kaj primerno je bilo predavanje g. kaplana Turšiča: »Ali je zunaj cerkve sodelovanje dušnega pastirja in učitelja koristno, potrebno, možno?« G. predavatelj je v temeljitem referatu podal več praktičnih nasvetov, kako naj

duhovnik in učitelj v medsebojni edinstvu delujeta med ljudstvom. — Dasi tako »mladi«, smo tudi že začeli misliti na lastno društveno knjižnico. Nabranih imamo v ta namen že 24 K 30 v. — Podružnica šteje točasno 19 rednih in 7 podpornih članov. — Pri zborovanju se je sklenilo, da se pošlje deželnemu odboru o priliki sedanjega zasedanja deželnega zbora spomenica glede regulacije učiteljskih plač. — Ob sklepu se je predsednik g. Ziegler zahvalil načelstvu izobraževalnega društva, ki je prepustilo dvorano za zborovanje ter je zaključil zborovanje s trikratnim »Slava«-klicem na presvetlega vladarja, ki je praznoval prav ta dan svoj 80. god.

Občni zbor idrijske podružnice »Slomškove zveze« se je vršil dne 4. t. m. v Idriji. Koncem društvenega leta 1909/10 je štela podružnica 37 članov. Stroškov je bilo 109 K 33 v, dohodkov pa 106 K 2 v. V odbor so bili izvoljeni izmed gg. učiteljev: Ra-

fael Gostiša, tajnik; Josip Novak, predsednik; Fran Tratnik; izmed gdč. učiteljic: Marija Gostiša, blagajničarica; Leopoldina Kogej in izmed gg. katehetov: Ivan Mrak, podpredsednik. Sklenilo se je med drugim, da se za društveno sobo omisli velika Slomškova slika, za katero se je takoj nabralo 15 K prostovoljnih darov. Zelo zanimivo je bilo predavanje Raf. Gostiša o reji kuncev, kako naj učitelj pripomore, da bi se ta panoga živinoreje uvedla tudi v naše kraje. Prihodnje zborovanje bo 28. decembra v Spodnji Idriji.

Reška dolina. Podružnica »Slomškove zveze« je zborovala dne 4. oktobra v Trnovem. Obisk je bil prav povoljen. Predavala sta: nadučitelj g. J. Ravnikar: »Glavna napaka dokončnega šolskega in učnega reda« in tovariš g. J. Grad: »Učitelj«. Prihodnje zborovanje bo dne 19. novembra t. l.

RAZNOTEROSTI.

Najvišja zahvala. Na vseh ljudskih in meščanskih šolah ljubljanskih so se ob 80. godu Nj. Veličanstva vršile interne slavnosti in je zbrano učiteljstvo in šolska mladina o tej priliki sporočilo Nj. Veličanstvu brzojavno svojo neomahljivo udanost in čestitko, za kar jima je došla iz kabinetne pisarne Najvišja zahvala.

Poročilo o občnem zboru Katehetskega društva v prihodnji številki. Uredništvo.

Polovične vozne listke je dovolil ogrski ministrski svet dne 16. aprila vsem učiteljem brez razlike. Ugodnosti so deležni tudi učitelji privatnih šol. Uradni list je že meseca julija priobčil okrožnico, ki daje enako udobnost i učiteljstvu na Hrvaškem. — Kdaj pridemo mi na vrsto?

Šole za otroke, ki slabo slišijo zahtevajo zdravniki po mestih. V Bero-

linu je že sistemiziranih 15 posebnih razredov za take otroke. V Monakovem imajo v zavodu za gluhoneme posebne oddelke za napol gluho mladino. Zadnji čas so dobila enake samostalne zavode tudi mesta Lipsko, Charlottenburg in Hanover. — Nekaj takih razredov bi bilo treba otvoriti po vseh mestih, kajti statistično je dognano, da pridejo na sto otrok trije ali štirje, ki potrebujejo poseben pouk. Na gluhonemnice jih ne kaže poslati, ker bi bilo občevanje z gojenci za njih duševni razvoj škodljivo; v vsakdanjo šolo pa tudi ne spadajo, ker ovirajo pouk in ne dosežejo skoraj nobenega uspeha.

Društvo katoliških srednješolskih profesorjev ustanavljajo na Ogrskem. Na zadnjem katoliškem shodu v mestu Fünfkirchen je zborovalo 200 srednješolskih profesorjev pod pred-

sedstvom škofa Prochaska, ki so sklenili, da hočejo osnovati lastno društvo.

Milijonska svetovna mesta so: London 7 milijonov stanovnikov, New-York 4, Paris 2³/₄, Chikago, Berlin, Dunaj 2, Tokio, Philadelphia, Peterburg, Moskva, Konstantinopol, Buenos Aires in Peking od 2—1 milijona.

Zavodi za oddih, namenjeni slabotnim otrokom kar vidno rastejo po nemških pokrajinah. L. 1907 je bilo na Nemškem preskrbljenih v počit-

niški dobi 52.000 slabotnih otrok. Okrog 30.000 jih je bilo sprejetih v počitniške kolonije, 9000 so jih poslali v morska kopališča, 3350 v obmorske otroške zavode, 3050 jih je bilo v gozdnih hišah, 844 v gozdnih šolah, okrog 7 tisoč jih je pa bilo na deželi. Slabokrvni, nervozni in zanemarjeni otroci, ki bi bili sicer žrtve nenasitne jetike, se tako ohranijo in učvrstijo na zdravju. Vsekako je ta misel boljša, nego zidati zdravilišča za jetične siromake!

SLOVSTVO IN GLASBA.

Urbanus, **Knjiga o lepem vedenju**. Ljubljana, 1910. Založila »Katoliška Bukvarna«. Str. XIV+239. Cena 3 K.

Priporočamo to novo in originalno publikacijo tudi učiteljstvu za lastno uporabo, pa tudi zato, ker zlasti vzgojitelji v tej knjigi najdejo marsikatero navodilo in nasvet, kako zabranjevati med našo mladino in med slovenskim ljudstvom posirovelost in vse, kar je v nasprotju z dostojnim vedenjem. Pisatelj Urbanus kaže v prvi vrsti nedostatke in nedostojne navade, ki jih je treba odpraviti med našim ljudstvom.

Družba sv. Mohorja v Celovcu šteje letos 85.789 udov, to je 275 več kakor leta 1909. Vsi ti prejmejo naslednji književni dar:

1. »Slovenske legende«.
2. »Sveta spoved«, molitvenik.
3. »Zgodovina slovenskega naroda«, 1. zvezek.
4. »Drobne povesti«.

5. »Slovenske Večernice«, 64. zvezek.

6. Koledar za leto 1911.

V zameno ali v doplačilo — kakor si je kdo pri vpisovanju želel — se še doda:

7. »Zgodbe sv. pisma«, 16. zvezek.

8. »Trije rodovi«. Povest.

Nekaterih knjig bodo družbeniki letos zelo veseli; pohvalno omenjajo ocenjevalci predvsem dr. Grudnov »Zgodovino slovenskega naroda«, dr. Krekove »Zgodbe sv. pisma« (znamenito delo bo k letu dovršeno) in »Slovenske legende«.

Glede pisatelja Gangla, ki je družba letos izdala njegovo povest »Trije rodovi«, beremo v »Čas«-u tudi to-le modro pripomnjo: »Vsekako pa nastane v ljudski duši neko razprtje, ako mu družba predstavlja za učitelja moža, ki ga ljudstvo pozna kot sovražnika prave ljudske blaginje. (Cf. Gangl Trije rodovi in Gangl v Belokrajini!)«

„Slovenski Učitelj“

izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Rokopisi učiteljske stroke naj se pošiljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrinja; katehetske in vzgojne stvari pa katehetu A. Čadežu, Semeniška ulica št. 2 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: J. Novak in A. Čadež. Tiska Kat. Tiskarna. Obl. odgovoren: Iv. Rakovec.

Razpis učiteljskih služb.

Na štirirazredni ljudski šoli v Starem trgu pri Ložu se razpisuje učno mesto za moško učno moč v stalno nameščenje. — Prošnje do 24. novembra okr. šolskemu svetu v Logatcu.

Na šestrazredni ljudski šoli v Dobropoljah razpisuje se v stalno nameščenje eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce. — Prošnje do 3. decembra.

Na petrazredni ljudski šoli v Loškem potoku se razpisuje v stalno nameščenje eno učno mesto s postav-

nimi prejemki z omejitvijo na moške prosilce. — Dotični učitelj prevzame eventuelno lahko tudi cerkveno orglanje, kar donaša letnih 400 do 500 K ter prosto stanovanje. — Prošnje do 3. decembra c. kr. okr. šolskemu svetu v Kočevju.

V črnomaljskem okraju se v stalno nameščenje razpisujejo učiteljske in voditeljske službe na enorazrednicah v Radencah, Čepljah in Zagozdca. — Prošnje je treba vlagati do 10. decembra t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomlju.

